

Arbeidsinspectie

**Centraal Kantoor
Afdeling Monitoring en
Beleidsinformatie**

AFSPRAKEN OVER KINDEROPVANG IN CAO'S

Een stand van zaken medio augustus 2003

augustus 2003

M.J.M. Schaeps

INHOUDSOPGAVE

BLZ.

1	INLEIDING EN SAMENVATTING	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Samenvatting	1
2	ONDERZOEKSRESULTATEN	2
2.1	Kinderopvangregelingen in de 125 steekproef-CAO's	2
2.2	Ontwikkelingen in de tijd	3
3	WERKNEMERS MET KINDEROPVANG	4
3.1	Resultaten vertaald naar de totale populatie werknemers onder CAO	4
3.2	Resultaten vertaald naar de populatie werknemers in Nederland	5
BIJLAGEN		
1	Onderzochte CAO's	i

1 INLEIDING EN SAMENVATTING

1.1 Inleiding

In deze nota wordt op basis van recent uitgevoerd onderzoek (medio augustus) een actueel beeld geschetst van in CAO's opgenomen afspraken over kinderopvang en over het aantal werknemers waarop deze afspraken betrekking hebben.

Uitgangspunt voor dit onderzoek is de door de Arbeidsinspectie gehanteerde standaard steekproef, bestaande uit 125 grotere CAO's in de markt-, de zorg- en de overheidssector. Deze omvat alle bedrijfstak-CAO's met 10.000 of meer werknemers en alle ondernemings-CAO's met 3.000 of meer werknemers.

Het onderzoek betreft een actualisatie van de gegevens met betrekking tot de 125 grotere CAO's zoals gepresenteerd in het rapport *Kinderopvangafspraken in CAO's*. Voor de actualisatie zijn onderzocht:

- CAO's waarin nog geen regeling was opgenomen,
- CAO's met een intentionele regeling, en
- CAO's waarin geen nadere uitwerking van de leeftijdscategorieën was opgenomen.

1.2 Samenvatting

Uit het rapport *Kinderopvangafspraken in CAO's* blijkt dat ultimo 2002 in 85% van de 125 grotere CAO's afspraken over kinderopvang zijn opgenomen. Deze afspraken zijn van toepassing op 80% van de werknemers onder deze 125 grotere CAO's.

Op basis van nieuw verzamelde gegevens blijkt dat het aantal CAO's met daarin afspraken over kinderopvang is toegenomen.

In 89% van de onderzochte CAO's zijn afspraken over kinderopvang opgenomen. Deze afspraken hebben betrekking op 85% van de werknemers die vallen onder de 125 steekproef-CAO's.

Het aantal CAO's waarin wordt aangegeven voor welke leeftijdsgroepen de regeling voor kinderen open staat is toegenomen. Binnen deze groep CAO's is het percentage CAO's met opvang voor kinderen van 0-12 jaar gelijk gebleven.

2 ONDERZOEKSRESULTATEN

In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van de in CAO's voorkomende kinderopvangregelingen. Hierbij wordt uitgegaan van de bevindingen zoals deze zijn vastgelegd in het rapport *Kinderopvangafspraken in CAO's*, aangevuld met de resultaten van onderhavig onderzoek.

Gerapporteerd wordt over het aantal CAO's met afspraken over kinderopvang, het percentage werknemers dat toegang heeft tot kinderopvang en de leeftijdscategorie waarop de regeling van toepassing is. Verder wordt een uitsplitsing naar economische sector gemaakt.

2.1 Kinderopvangregelingen in de 125 steekproef-CAO's

In 89% van de onderzochte CAO's zijn afspraken over kinderopvang opgenomen: in 76% van de CAO's zijn centrale afspraken vastgelegd en in 13% van de CAO's zijn decentrale afspraken opgenomen die op ondernemingsniveau nader moeten worden ingevuld. Deze afspraken hebben betrekking op 85% van de werknemers die vallen onder de 125 steekproef-CAO's.

Daarnaast is in één CAO een intentionele afspraak opgenomen wat wil zeggen dat partijen onderzoek verrichten naar de mogelijkheden en wenselijkheid van kinderopvang.

In 77% van de CAO's met daarin (centrale of decentrale) afspraken over kinderopvang wordt aangegeven op welke doelgroep de regeling van toepassing is: 31% van deze CAO's heeft een regeling voor kinderen van 0 tot 4 jaar, in 67% van deze CAO's is de regeling toegankelijk voor 0-12 jarigen en is dus ook de mogelijkheid van buitenschoolse opvang opgenomen en in 2% van de CAO's is de regeling van toepassing op kinderen van 0 tot 8 jaar.

In de overige CAO's (23%) wordt niet aangegeven voor welke leeftijdsgroepen de kinderopvangregeling open staat. In deze gevallen wordt de regeling in samenspraak met de uitvoerende instantie nader uitgewerkt.

In onderstaande tabellen wordt, uitgesplitst naar economische sector, aangegeven in hoeveel CAO's afspraken (centraal, decentraal, intentioneel) met betrekking tot kinderopvang zijn aangetroffen: in tabel 1 worden percentages vermeld, in tabel 2 absolute aantallen.

Tabel 1 Percentage steekproef-CAO's met kinderopvangafspraken, uitgesplitst naar economische sector¹.

economische sector	centraal	decentraal	totaal	intentioneel	nee	totaal
landbouw	75		75		25	100%
industrie	84	12	96		4	100%
bouw	100		100			100%
handel en horeca	87	7	94		7	100%
transport en communicatie	59	24	83		18	100%
zakelijke dienstverlening	67	17	84		17	100%
overige dienstverlening	68	16	84	4	12	100%
totaal	76%	13%	89%	1%	10%	100%

Ten opzichte van het onderzoek in 2002 is het aantal CAO's met centrale dan wel decentrale afspraken over kinderopvang toegenomen van 106 naar 111 CAO's².

Tabel 2 Aantal steekproef-CAO's met kinderopvangafspraken, uitgesplitst naar economische sector

economische sector	centraal	decentraal	totaal	intentioneel	nee	totaal
landbouw	3		3		1	4
industrie	21	3	24		1	25
bouw	6		6			6
handel en horeca	26	2	28		2	30
transport en communicatie	10	4	14		3	17
zakelijke dienstverlening	12	3	15		3	18
overige dienstverlening	17	4	21	1	3	25
totaal	95	16	111	1	13	125

2.2 Ontwikkelingen in de tijd

Uit de cijfers zoals deze in onderstaande tabellen worden gepresenteerd blijkt dat het totaalaantal afspraken (centrale en decentrale) over kinderopvang sinds 1990 is toegenomen, en wel van 21% in 1990 naar 89% medio 2003.

Naast het aantal centrale en decentrale afspraken wordt in onderstaande tabel ook aangegeven in hoeveel CAO's intentionele afspraken zijn gemaakt. Voor de volledigheid is ook het aantal CAO's zonder kinderopvangafspraken opgenomen.

¹ Als gevolg van de afronding tellen de percentages niet altijd op tot 100%.

² Nieuw zijn: groothandel in bloemen en planten, textiel grootwinkelbedrijf, KPN callcenter agents, schoonmaak- en glazenwassersbedrijf, kappersbedrijf

Tabel 3 Ontwikkelingen met betrekking tot kinderopvang in de groep steekproef-CAO.

	% CAO's 1990-1991	% CAO's 1996	% CAO's 1998	% CAO's 1999	% CAO's 2000	% CAO's 2002	% CAO's 2003
algemeen							
centrale afspraken	21	44	55	56	55	70	76
decentrale afspraken	-	-	8	7	13	14	13
totaalaantal	21	44	63	63	68	85³	89
intentionele afspraken	21	12	4	8	9	2	1
geen afspraken	58	44	33	29	23	13	10
totaalaantal CAO's (n)	100% (n=168)	100% (n=124)	100% (n=132)	100% (n=139)	100% (n=125)	100% (n=125)	100% (n=125)

Uit het onderzoek blijkt ook dat het aantal CAO's waarin opvang voor 0-4 jarigen is vastgelegd hoger ligt dan in voorgaande jaren. Het aantal afspraken met betrekking tot de opvang van 0-12 jarigen is in de loop der jaren duidelijk gestegen. Naar verhouding is het percentage CAO's met een vergoeding voor buitenschoolse opvang (4-12 jarigen) constant gebleven.

Tabel 4 Aantal CAO's met afspraken over kinderopvang uitgesplitst naar leeftijdscategorie.

	% CAO's 1990-1991	% CAO's 1996	% CAO's 1998	% CAO's 1999	% CAO's 2000	% CAO's 2002	% CAO's 2003 ⁴
leeftijdscategorie							
0-4 jaar	-	16	19	19	17	17	21
0-12 jaar	-	3	18	17	24	38	46 ⁵
anders	-	-	-	-	-	2	2
onbepaald/geen regeling	-	81	63	64	59	43	32
totaalaantal CAO's (n)	100% (n=168)	100% (n=124)	100% (n=132)	100% (n=139)	100% (n=125)	100% (n=125)	100% (n=125)

³ Het hier gepresenteerde totaalcijfer ligt als gevolg van de afronding hoger dan de som van de afzonderlijk gepresenteerde percentages voor centrale en decentrale afspraken.

⁴ Als gevolg van de afronding tellen de percentages niet op tot exact 100%.

⁵ De hier genoemde percentages komen niet overeen met de percentages in paragraaf 2.1 omdat de vergelijkingsgrondslag verschilt. In bovenstaande tabel vormen de 125 steekproef-CAO's het uitgangspunt om te percenteren terwijl in paragraaf 2.1 de cijfers gerelateerd worden aan alleen die CAO's van de onderzochte 125 CAO's waarin afspraken over kinderopvang zijn aangetroffen.

3 WERKNEMERS MET KINDEROPVANG

Op basis van dit aanvullend onderzoek wordt een nieuwe schatting gemaakt van het aantal werknemers onder een CAO dat gebruik kan maken van een regeling voor kinderopvang.

Tevens wordt op basis van gegevens uit het onderzoek *Kinderopvangafspraken in CAO's*⁶, het onderzoek *Monitor werkgeversbijdragen kinderopvang*⁷ en onderhavig onderzoek een nieuwe schatting⁸ gemaakt van het aandeel werknemers in Nederland dat gebruik kan maken van een kinderopvangregeling.

3.1 Resultaten vertaald naar de totale populatie werknemers onder CAO

Op basis van het medio augustus 2003 uitgevoerde aanvullende onderzoek onder de 125 steekproef-CAO's is vastgesteld dat de gemaakte afspraken over kinderopvang van toepassing zijn op 85% van de werknemers onder deze CAO's. Deze groep CAO's wordt als representatief beschouwd voor de grotere CAO's in Nederland.

De resultaten voor de groep kleinere CAO's in Nederland worden ontleend aan het onderzoek *Kinderopvangafspraken in CAO's*. Hieruit blijkt dat de in kleinere CAO's gemaakte afspraken over kinderopvang van toepassing zijn op 51% van de werknemers.

Op basis van deze rapportages kan een representatief beeld worden geschetst voor de onder een CAO vallende werknemers. Geconcludeerd mag worden dat 81% van de werknemers onder een CAO gebruik kan maken van een centrale dan wel decentrale kinderopvangregeling.

3.2 Resultaten vertaald naar de populatie werknemers in Nederland

Research voor Beleid heeft op basis van het onderzoek van de Arbeidsinspectie en hun eigen onderzoek een schatting gemaakt van werknemers in Nederland die werken bij een werkgever met een kinderopvangregeling. Uit hun schatting blijkt dat van het totaal aantal werknemers (werknemers onder een CAO én werknemers niet onder een CAO) 64% werkt bij een werkgever die bijdraagt aan kinderopvang⁹.

⁶ Arbeidsinspectie, *Kinderopvangafspraken in CAO's*, Den Haag maart 2003

⁷ Research voor Beleid, *Monitor werkgeversbijdragen kinderopvang*, Leiden maart 2003

⁸ Deze nieuwe schatting is gebaseerd op een door Research voor Beleid in hoofdstuk 5 van het rapport *Monitor werkgeversbijdragen kinderopvang*, uitgevoerde berekening.

⁹ Research voor Beleid, tabel 5.1, pag. 25

Op basis van de gegevens van het aanvullende onderzoek kan een nieuwe schatting worden gemaakt van het aandeel werknemers dat gebruik kan maken van een regeling voor kinderopvang.

In onderstaande tabel, een gedeeltelijke weergave van tabel 5.1 uit het rapport *Monitor werkgeversbijdragen kinderopvang* van Research voor Beleid, zijn de, op basis van het door de Arbeidsinspectie verrichte aanvullende onderzoek onder de 125 steekproef-CAO's, meest actuele cijfers opgenomen.

Tabel 5 Schatting werknemers met kinderopvang uit 2-meting¹⁰

	Onder CAO ¹¹		Niet onder CAO		totaal	
	met KO	zonder KO	met KO	zonder KO	met KO	zonder KO
2e meting						
% werknemers	81%	19%	17%	83%	68%	32%

Uit deze tabel blijkt dat het aandeel werknemers in Nederland dat gebruik kan maken van een kinderopvangregeling 68% bedraagt. Dit is een stijging met 4-procentpunten ten opzichte van de eerder door Research voor Beleid gerapporteerde 64%.

¹⁰ Deze tabel is een gedeeltelijke weergave van tabel 5.1 uit het rapport *Monitor werkgeversbijdragen kinderopvang* van Research voor Beleid.

¹¹ De schatting van het percentage werknemers met kinderopvang 'onder CAO' (81%) is enkel en alleen gebaseerd op het in 2003 uitgevoerde aanvullend onderzoek onder de in de bijlagen opgenomen 125 steekproef-CAO's. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat het aantal kleinere CAO's met kinderopvangafspraken (het in 2002 onder 185 kleinere CAO's uitgevoerde onderzoek) gelijk is gebleven.

BIJLAGEN

1 ONDERZOCHE CAO'S

In onderstaande tabel zijn de 125 steekproef-CAO's opgenomen en ingedeeld op basis van het aantal werknemers.

In de kolom 'TYPE' wordt aangegeven of het een ondernemings-CAO (O) dan wel een bedrijfstak-CAO (B) betreft. In de kolom 'WNS' is het aantal werknemers vermeld dat, volgens de eigen opgave van partijen, valt onder de werking van de CAO. In de kolom 'REG' wordt aangegeven of in de betreffende CAO een (centrale of decentrale) kinderopvangregeling (x) is opgenomen dan wel dat er een intentionele afspraak (int) in de CAO is opgenomen.

NAAM	TYPE	WNS	REG
STEEKPROEF-CAO'S			
ARBO UNIE NEDERLAND	O	3000	x
ACORDIS1	O	3030	x
AKZO NOBEL CHEMICALS	O	3170	x
SOCIAAL FONDS BOUWNIJVERHEID	O	3230	x
VAN GEND EN LOOS B.V.	O	3500	x
ANWB	O	3530	x
AKZO NOBEL PHARMA BV	O	3660	x
ABP/USZO	O	4000	-
HEINEKEN NEDERLAND BEHEER	O	4000	x
HOLLAND CASINO'S	O	4000	x
KPN CALLCENTER AGENTS	O	4000	x
AKZO NOBEL NEDERLAND HP	O	4010	x
OCE NEDERLAND B.V.	O	4100	x
UNILEVER	O	4400	x
POSTKANTOREN	O	4640	x
KONINKLIJKE BIJENKORF BEHEER	O	5000	x
SELECTVRACHT B.V.	O	5500	-
GRAANBE- EN VERWERKENDE BEDRIJVEN	B	5900	x
PINKROCCADE	O	6000	x
SNS REAAL GROEP	O	6000	x
ATOS ORIGIN	O	6500	x
KLM-CABINEPERSONEEL	O	6720	x
WERKGEVERSORGANISATIE IN DE SPORT	B	7000	x
ACHMEA bv	O	7430	x
DSM LIMBURG B.V.	O	7800	x
ARBEIDSVOORZIENINGSORGANISATIE	O	9000	x
FORTIS BANK	O	10000	x
HEMA	O	10000	x
KARTONNAGE- EN FLEXIBELE VERPAKKINGSBEDRIJF	B	10000	x
REISORGANISATIES	B	10000	x
TUINCENTRUMBRANCHE	B	10000	x
TEXTIELGOEDEREN EN AANVERWANTE ARTIKELEN	B	10130	x
NEDERLANDSE UNIVERSITEITEN (BIJZONDER)	B	10340	-
HUISARTSENZORG	B	10500	-
TIMMERFABRIEKEN	B	10500	x

CORUS STAAL BV	O	10790	x
VLEESSECTOR	B	10950	x
NS-REIZIGERS	O	11000	x
BETONPRODUCTENINDUSTRIE	B	11500	-
AARDAPPELEN GROENTEN EN FRUIT DETAILH	B	12000	x
CONFECTIE-INDUSTRIE	B	12000	x
STUKADOORS- TERRAZZO- EN AFBOUWBEDRIJF	B	12410	x
HOVERNIEERSBEDRIJF	B	12500	x
SCHOENENDTAILHANDEL	B	12500	x
TEXTIELINDUSTRIE	B	12500	x
GAK GROEP	O	13000	x
ZATERDAGBESTELLERS	O	13000	x
PHILIPS (B)	O	14000	x
PROVINCIEPERSONEEL	B	14000	x
OPENBAAR VERVOER	B	14050	x
BLOEMENDTAILHANDEL	B	14500	x
JEUGDHULPVERLENING	B	14600	x
LEVENS MIDDELEN EN/OF ZOETWAREN GRTH	B	14800	x
ELECTROTECHNISCHE DETAILHANDEL	B	15000	x
LANDBOUWWERKTUIGEN EXPL ONDERNEMINGEN	B	15000	x
SLAGERSBEDRIJF	B	15000	x
VROOM EN DREESMAN	O	15000	x
APOTHEKEN	B	16020	x
DOE HET ZELF BRANCHE	B	16400	x
CONTRACT-CATERINGBEDRIJF	B	16500	x
KLM-GRONDPERSONEEL	O	16530	x
DROGISTERIJBRANCHE	B	17000	x
UITZENDKRACHTEN NBBU	B	17500	-
LANDBOUW	B	17900	-
UITZENDBUREAUS VASTE MEDEWERKERS	B	18000	x
VERBLIJFSRECREATIE	B	18000	x
CARROSSERIEBEDRIJF (METAAL)	B	19020	x
METAAL- EN ELECTROTECHNISCHE INDUSTRIE (HP)	B	19890	x
BOEKHANDEL EN KANTOORVAKHANDEL	B	20000	-
GOEDERENVERVOER NEDERLAND	B	20000	-
PHILIPS (A)	O	20000	x
TEXTIEL GRWB	B	20000	x
GEMENGDE- EN SPEELGOEDBRANCHE	B	21000	x
KAPPERSBEDRIJF	B	21490	x
BLOEMEN EN PLANTEN GROOTH	B	22000	x
WONINGCORPORATIES	B	22210	x
SOCIALE EENHEID NS	O	23000	x
VERZEKERINGSBEDRIJF (BINNENDIENST)	B	23000	x
MEUBELINDUSTRIE EN MEUBILERINGSBEDRIJVEN	B	24840	x
TAXIVERVOER	B	25000	x
BEVEILIGINGSORGANISATIES	B	25800	x
ENERGIE- EN NUTSBEDRIJVEN	B	29000	x
ACADEMISCHE ZIEKENHUIZEN	B	30000	x
HOGER BEROEPSONDERWIJS	B	30000	x
KINDEROPVANG	B	30000	x
WONEN	B	30000	x
SCHILDERS- AFWERKERS- EN GLASZETBEDRIJF	B	33790	x

ING BANK	O	33900	x
KPN N.V.	O	34000	x
ABN AMRO	O	38000	x
WELZIJSWERK	B	40000	x
BAKKERSBEDRIJF	B	41500	x
BOUWBEDRIJF UTA PERSONEEL	B	42000	x
NEDERLANDSE UNIVERSITEITEN (OPENBAAR)	B	42070	-
INFORMATIE COMMUNICATIE EN KANTOORTECHN	B	44000	x
TUINBOUW	B	44170	x
POLITIE-PERSONEEL	B	45000	x
RABO-BANK	O	45000	x
TECHNISCHE GROOTHANDEL	B	49260	x
TNT POSTGROEP (TPG)	O	51000	x
GRAFIE-MEDIA	B	56070	x
LOODGIETERS FITTERS EN C.V.ONDERNEMINGEN	B	59920	x
GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG	B	60000	x
ELECTROTECHNISCH BEDRIJF (METAAL)	B	64280	x
DETAILHANDEL (VAD)	B	67170	-
DEFENSIEPERSONEEL	B	74000	x
MODE DETAILHANDEL	B	79880	x
LEVENS MIDDELEN BEDRIJF	B	82000	x
MOTORVOERTUIGEN EN TWEEWIELERBEDR. (METAAL)	B	86010	x
SOCIALE WERKVOORZIENING	B	90000	x
ZIEKENHUISWEZEN	B	95750	x
GEHANDICAPTENZORG	B	100000	x
BEROEPSGOEDERENVERVOER OVER DE WEG	B	110000	-
THUISZORG	B	114500	int
RIJKSPERSONEEL	B	116000	x
LEVENS MIDDELEN GROOTWINKELBEDR	B	120000	x
METAALBEWERKING (METAAL)	B	137910	x
BOUWBEDRIJF	B	150000	x
SCHOONMAAK- EN GLAZENWASSERSBEDRIJF	B	170000	x
GEMEENTE-AMBTENAREN	B	180000	x
METAAL- EN ELECTROTECHNISCHE INDUSTRIE	B	185110	x
VERPLEEG- EN VERZORGINGSHUIZEN	B	193000	x
ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN	B	205000	x
HORECA	B	227500	x
UITZENDKRACHTEN ABU	B	320000	-